

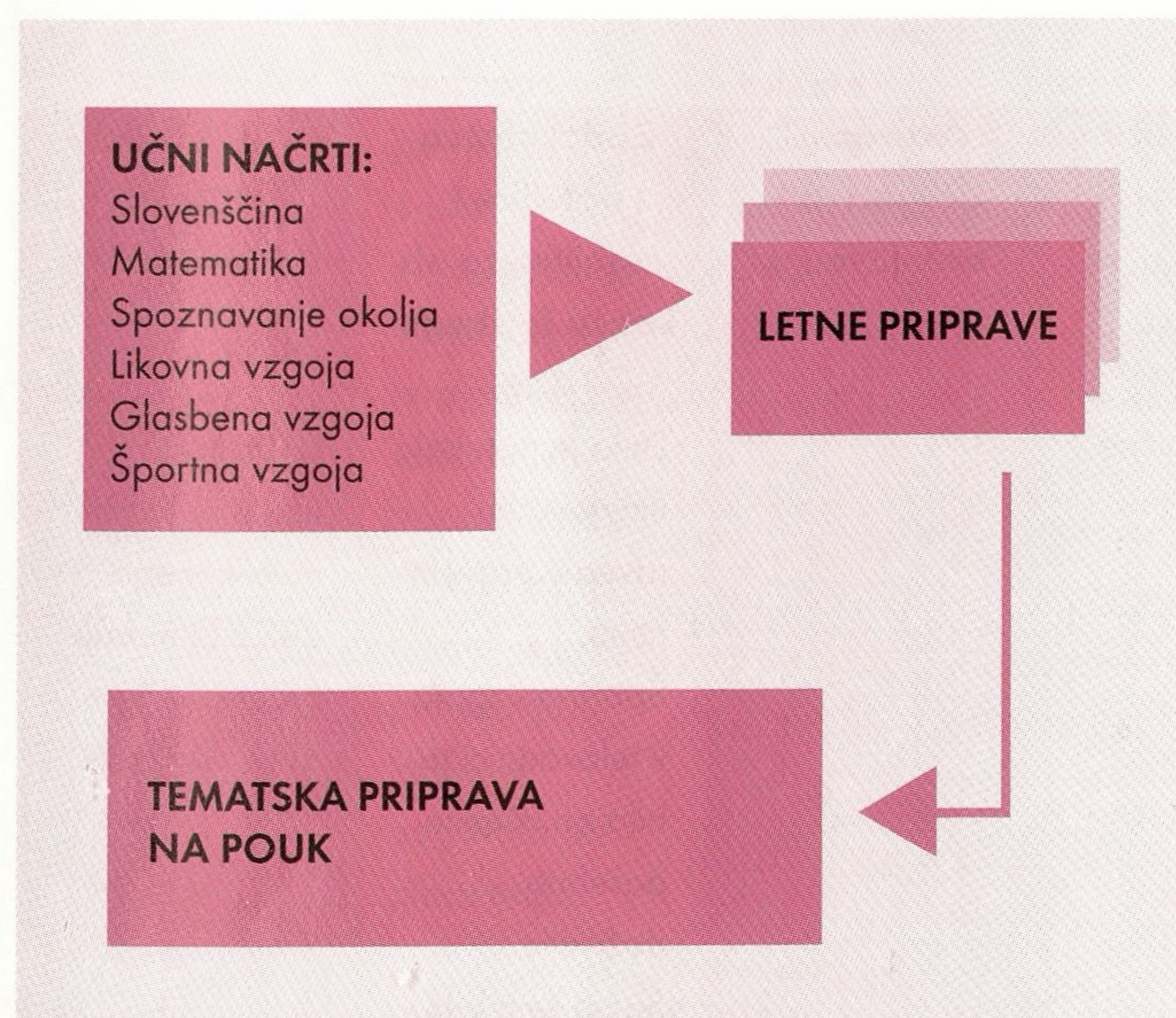
Klavdija Kuščer

Zavod RS za šolstvo

NEKAJ NOVOSTI V PRVEM TRILETJU DEVETLETNE OSNOVNE ŠOLE

Uvajanje devetletne osnovne šole v prvem triletju je prineslo spremembe tudi pri načrtovanju pouka. Zaradi timskega poučevanja vzgojiteljice in učiteljice v prvem razredu devetletne osnovne šole načrtovanje pouka ni načrtovanje pouka posamezne strokovne delavke, temveč načrtovanje v timu.

Načrtovanje letne priprave izhaja iz učnih načrtov za posamezni predmet. Letna priprava je izhodišče oziroma temelj za načrtovanje tematske priprave oziroma priprave na pouk.

Vzgojiteljice in učiteljice v prvem triletju devetletne osnovne šole načrtujejo letno pripravo za vsako šolsko leto. Izhodišče za načrtovanje so učni načrti posameznih predmetov. Letna priprava je prvi korak k konkretizaciji učnih načrtov. Letna priprava je, med drugim, smiselna razporeditev ciljev, ki jih bomo obravnavali v logičnem sosledju. Učni načrti za prvo triletje vsebujejo tako cilje s kognitivnega, psihomotoričnega in afektivnega področja, kar se seveda mora izražati tudi v letni pripravi. Prav gotovo ni treba posebej poudarjati, da je pogoj za uspešno načrtovanje letne priprave dobro poznavanje učnih načrtov. Pomembno je, da si med šolskim letom letno pripravo spopolnujemo, oziroma vnašamo opombe.

V prvem triletju sta se v praksi uveljavila dva načina načrtovanja letne priprave: predmetni in medpredmetni.

PREDMETNA LETNA PRIPRAVA

Če se vzgojiteljica in učiteljica odločita za predmetne letne priprave to pomeni, da za vsak predmet izdelata svojo letno pripravo, tako je za prvo triletje potrebnih priprav.

MEDPREDMETNA LETNA PRIPRAVA

Tudi pri medpredmetni letni pripravi so nam pri načrtovanju izhodišča učni načrti. V medpredmetni letni pripravi poiščemo cilje iz učnega načrta, ki bi jih lahko realizirali istočasno tako časovno kot tudi na isti vsebini.

TEMATSKA PRIPRAVA OZIROMA PRIPRAVA NA POUK

V tematski pripravi oziroma pripravi na pouk vzgojiteljice in učiteljice/učitelji opredelijo izbrani didaktični prijem, splošne cilje konkretizirajo z operativnimi cilji, ki že nakazujejo dejavnosti, načrtujejo metode in oblike dela, učne pripomočke ter se seveda odločijo za vsebino, s katero bodo učenci dosegli operativne cilje. V tematski pripravi si večina vzgojiteljic in učiteljic/učiteljev označi oziroma načrtuje, katere cilje bodo preverjali in ocenjevali. Realizacijo po dnevih načrtujejo sproti, vsak dan, in sicer glede na doseganje načrtovanih ciljev, motiviranosti učencev, zainteresiranosti in hitrosti usvajanja posameznih ciljev in vsebin.

Tematsko pripravo vzgojiteljice in učiteljice sproti dopolnjujejo in popravljajo. Ob zaključku posameznega tematskega sklopa pregledajo realizacijo načrtovanega. Cilje, ki jih niso uspele realizirati, prenesejo v naslednjo tematsko pripravo.

Prav zaradi tega je samovrednotenje opravljenega dela vzgojiteljice in učiteljice/učitelja izjemnega pomena. Samovrednotenje poteka na podlagi notranjih kriterijev (listov za dnevno analizo in list za analizo ob zaključku tematskega sklopa). Pri samovrednotenju gre za samostojno presojanje dosežkov glede na poznane kriterije. Pri samovrednotenju je predvsem pomembno, da vsaka vzgojiteljica, učiteljica/učitelj razmišlja o dobrih rešitvah, manj uspešnih dejavnostih in možnostih za izboljšanje učnega procesa.

Primer dnevne analize in analize opravljenega dela ob zaključku tematskega sklopa

Tematski sklop: NARAVA V JESENI

Datum: 20. 11. 2000

DNEVNA ANALIZA

Aktivnosti učiteljice/vzgojiteljice pri motiviranju učencev	Aktivnosti učiteljice/vzgojiteljice pri organizaciji učenja	Aktivnosti učencev pri učenju	Aktivnosti učencev pri preverjanju in utrjevanju	Aktivnosti učencev pri ocenjevanju	Zadovoljstvo učiteljice/vzgojiteljice ob koncu šolskega dne	Kaj bi bilo smiselno spremeniti?
<ul style="list-style-type: none"> Socialna igra; člani skupine se spoznavajo med seboj tudi po tem, kako kdo preživlja prosti čas ob koncu tedna. Znane stvari na nenavaden način: vemo, da se v odprto posodo nalovi dež. Koliko se ga bo nalovilo v različne posode? 	<ul style="list-style-type: none"> Spodbujanje k zbranemu poslušanju vsakogar v skupini. Vodenje pogovora o padavinah in količinah. Enakomerna porazdelitev pripomočkov – posod za dež. Podajajnje navodil za risanje navpičnih črt. Organizacija dejavnosti. Spremljanje dela vsakega posameznika. 	<ul style="list-style-type: none"> Pripovedovanje. Poslušanje. Pisanje navpičnih črt. Sodelovanje v pogovoru. Sledijo navodilom za organizacijo dejavnosti. Napovedujejo količino padavin v posodah. Posnemajo gibe. Sledijo navodilom. Vodijo in obvladujejo žogo na različne načine. Igrajo elementarno igro in upoštevajo navodila. 	<ul style="list-style-type: none"> Pišejo navpične črte. 		<ul style="list-style-type: none"> Delo je potekalo umirjeno in ravno v pravem ritmu. Športna vzgoja v telovadnici je bila za učence posebno doživetje. Sama sem bila najbolj zadovoljna z aktivnostjo učencev pri ugotavljanju količin vode. 	<ul style="list-style-type: none"> Dejavnosti urejanja količin nalovljenega dežja bi morali organizirati v dveh skupinah.

Tematski sklop: NARAVA V JESENI

Datum: 21. 11. 2000

DNEVNA ANALIZA

Aktivnosti učiteljice/ vzgojiteljice pri motiviranju učencev	Aktivnosti učiteljice/ vzgojiteljice pri organizaciji učenja	Aktivnosti učencev pri učenju	Aktivnosti učencev pri preverjanju in utrjevanju	Aktivnosti učencev pri ocenjevanju	Zadovoljstvo učiteljice/ vzgojiteljice ob koncu šolskega dne	Kaj bi bilo smiselno spremeniti?
<ul style="list-style-type: none"> • Didaktična igra: pokaži vreme. • Znane stvari na nenavaden način: poslušanje Nacetovega nebesednega opisa jutra. • Nenavadne stvari: popačene platenke. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spodbujanje k upodobitvi vremena, ki jim je najbolj všeč/ ki jim ni všeč. • Vodenje pogovora. • Podajanje navodil za poslušanje, ponazarjenje dogajanj s slikovnim gradivom. • Predvajanje zvočnega posnetka. • Vodenje organiziranega in tekočega izvajanja »skladbe« Nacetovo jutro. • Petje in spodbujanje k pripevanju. • Vodenje pogovora ob platenkah. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opazovanje, prepoznavanje, poimenovanje. • Sodelovanje v pogovoru. • Prepoznavanje zvokov. • Nadomeščanje naravnih zvokov z zvoki, ki jih izvabimo iz instrumentov. • Učenje nove pesmi. • Primerjanje količine. • Merjenje z enotno merilno posodo. • Urejanje po količini. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznavanje vremenskih pojavov, stanj. • Urejanje po količini vode. 		<ul style="list-style-type: none"> • Učenci so bili zelo prepričljivi in domiselni v upodabljanju vremena. • Prvič smo poskušali poslušati zvočni primer, pa se je izkazalo, da jim je to še zelo tuje. • Uživala sem ob njihovem napovedovanju količine vode v posodah. 	<ul style="list-style-type: none"> • Postopno in vztrajno navajanje na poslušanje zvočnih posnetkov. • Čim več dela v manjših skupinah.

Tematski sklop: NARAVA V JESENI

Datum: od 13. 11. 2000 do 1. 12. 2000

ANALIZA OB ZAKLJUČKU TEMATSKEGA SKLOPA

Cilji, ki niso realizirani	Zadovoljstvo ob zaključku tematskega sklopa	Kaj bi bilo smiselno spremeniti?
<ul style="list-style-type: none"> • Vsi cilji so bili realizirani. • V naslednjem sklopu bomo še načrtovali slušno zaznavanje in prepoznavanje začetnega in končnega glasu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dovolj natančno sva predvidevali, koliko časa bova potrebovali za realizacijo ciljev tega tematskega sklopa. • Dejavnosti sva v zadnjih štirih dneh obogatili s pripravami terarijev za paličnjake in afriške polže, ki sva jih dobili na predstavitvi učbenikov za spoznavanje okolja. • Vse to sva uporabili kot motivacijo za pogovor o tem, kako živali živijo jeseni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrebno bi bilo načrtovati cilje, ki jih bova ocenjevali. Po analizi sva ugotovili, da ocenjevanja nisva načrtovali. • Bolj pogosto, a za krajši čas morava načrtovati individualno delo za učence, ki rabijo pomoč, pa tudi za tiste, ki so bili odsotni. • Dolžina tematskega sklopa je čisto pravšnja.

I N I Z K U Š N J E

V analizi ob zaključku tematskega skopa pa tudi ob dnevnem samovrednotenju lahko učiteljica in vzgojiteljica preverita, če so bile vse faze poučevanja enakovredno zastopane, preverita lahko, če sta kateri fazi posvetili premalo ali preveč časa in seveda lahko preverita aktivnost učencev.

Usposabljanje vzgojiteljic in učiteljic/učiteljev za samovrednotenje je proces, ki ni pomemben le za oblikovanje odgovornega in vseživljenjskega učenja, ampak je tudi proces, ki spodbuja k razmišljanju in razumevanju poučevanja. Spodbujanje vzgojiteljic in učiteljic k refleksiji pomeni spodbujanje razmišljanja o tem, kaj in kako delaš, kaj si naredil, kako si se ob tem počutil, primerjava s tem, kar si nameraval narediti in kako v skladu s tem ocenjuješ svoje dosežke.

Tako spoznavajo razliko med procesom in dosežkom, spoznavajo svoje prijeme ter svoja močna in šibka področja.

Tudi na področju opisnega ocenjevanja je v prvem triletju devetletne osnovne šole nekaj novosti. Omenjam zapis končne opisne ocene v spričevalu. Spričevalo za posamezni razred vsebuje cilje oziroma standarde znanja po predmetih. Vzgojiteljica in učiteljica/učitelj napišeta v spričevalo, kako je učenec posamezni cilj dosegel. Redovalnica pa je namenjena sprotnemu zapisovanju doseženih ciljev.

Primer zapisa opisne ocene v spričevalu za prvi razred za predmet slovenščina:

Sodeluje v pogovoru, pripoveduje in postavlja vprašanja. Po poslušanju besedila odgovarja na vprašanja in pove svoje mnenje. Samostojno pripoveduje znane pravljice, pri novih pa še ne posnema značilne zgradbe pravljice. Vživi se v vsebino zgodbe in posamezne književne osebe doživeto zaigra. Ob slikovnem gradivu in s pomočjo vprašanj opiše žival, predmet in dogodek. Ustvarjalen je pri sestavljanju ritmičnih besedil, išče besede, ki se rimajo in si izmišlja nove besede. »Bere« naslikane in tiskane piktograme in pove, kaj sporočajo. Poteze za zapisovanje črk pozna

in obvlada.

Primer zapisa opisne ocene v spričevalu za prvi razred za predmet matematika:

Samostojno se orientira v prostoru in na ravnini, navodila pa oblikuje s pomočjo vprašanj. Geometrijska telesa opiše z besedami iz svojega vsakdana, prepozna in poimenuje geometrijske like, le pri pravokotniku se še zmoti. Pri risanju črt in likov je natančen. Šteje in bere števila do 20. Na slikovnem nivoju sešteva in odšteva v množici naravnih števil do 10. Samostojno razvršča predmete po danem kriteriju, težje pa odkrije in ubesedi lastnost, po kateri so bili predmeti razvrščeni.

Enostavne podatke prikaže s stolpci, prikaz pa prebere s pomočjo vprašanj.

Ker imamo cilje oziroma standarde znanja opredeljene, v opisni oceni opišemo resnično vsa področja pri posameznem predmetu. Ustna razlaga opisne ocene v spričevalu pa pojasni tudi morebitno nerazumevanje opisne ocene pri starših. Vsekakor pa bo treba področje opisnega ocenjevanja nenehno razvijati in pridobiti spretnost zapisa posameznega cilja oziroma standarda, ki bo odražal nivo oziroma kvaliteto doseženega cilja.

VIRI IN LITERATURA

Kuščer Klavdija: *Integrirani pouk*: Priročnik za obravnavo tematskega skopa Sadovnjak. Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 2000.

Milekšič Vladimir: *Didaktična prenova razredne stopnje osnovne šole*, Zavod RS za šolstvo in šport, Ljubljana 1992.

Razdevšek Pučko Cveta: *Samoocenjevanje – sestavina nove doktrine ocenjevanja*, Pedagoška obzorja 1998, 1–2.

Marija Pisk, Majda Pagon, Darja Hauptman, Vera Selinc, Metoda Čobal, Vanja Montini: *Delovna gradiva učiteljic in vzgojiteljic v devetletni osnovni šoli*.

